

Nieuwe kammen

Verweerde staaf

Weggenomen kam

Voldoende gesmeerde staaf.

De kammen in de kamwielen en de spillen in de lantaarns zorgen voor de overbrenging van een beweging waarbij kracht wordt uitgeoefend op de contactvlakken.

Ze zorgen voor een versnelling of desgewenst een verandering van richting.

WAT DOEN?

Regelmatige controle

- de slijtage moet aanvaardbaar blijven
- de kamsleutels moeten vastzitten. Controleer of er geen kamsleutels uitgevallen zijn
- de kammen en staven mogen niet los in de wielen zitten
- er mag geen beschadiging of vervezeling voorkomen of zichtbaar zijn
- de kammen en de staven moeten op de steekcirkel* lopen. Vooral bij een vangwiel kunnen de kammen te diep in de staven lopen
- zorg voor voldoende smering

Smeer de kammen en staven met zuivere bijenwas

Zuivere bijenwas is het traditionele smeermiddel. Dit is enkel noodzakelijk op de raakvlakken, de spiegel genoemd.

Sla de kamsleutels aan indien nodig

Tik zijdelings tegen de kammen om na te gaan of ze al dan niet los staan. Sla de kamsleutel licht aan door met een (houten) hamer op de achterzijde van de sleutel te tikken. Borg waar mogelijk de kamsleutel met een fijne nagel.

Als kammen los zitten, wordt er een stukje zeildoek of karton aangebracht aan weerszijden van de drukzijden van de staaf.

Vul de voet van de staven uit waar nodig

Breng een spietje aan in de sponning waarin de voet steekt. Daardoor wordt de speling tussen de staaf en de schijf weggenomen.

Check het ingrijpen van het vangwiel in de lantaarn van de staande as (bovenkruier) of de lantaarn van de maalinrichting (staakmolen)

Bij een vangwiel zullen de kammen dieper in de staven van de bonkelaar of lantaarn zinken door slijtage van de pennesteel. De molenaar zal daarom de speling controleren. Als er geen speling meer is, kan de ijzerbalk achteruit gebracht worden (dit betreft een beperkte ingreep). Indien ook wordt vastgesteld dat de askop tegen het maneberd schuurt, is het aangewezen om de molenas op te lijnen (zie hiervoor de onderhoudsfiche "oplijnen van de molenas").

(* Steekcirkel: denkbeeldige cirkel van de opeenvolgende raak- of contactpunten van de kammen met de staven.

Verweerde staaf

Dollenwiel

Voldoende gesmeerde kammen

Gebroken staaf

WANNEER / HOE VAAK?

Smeren van de kammen en staven is aangewezen van zodra de spiegel niet meer glanst.

Controleer voor elke maalbeurt de lantaarns op loszittende staven en de kamwielen op uitgevallen kamsleutels, losse kammen en check ook steekproefgewijs enkele kamsleutels. Vooral bij lange droge periodes is dit noodzakelijk.

Bij te diepe slijtage van de staven kunnen deze tot 4 keer gedraaid worden. De voeten van de staven zijn hiervoor vierkant gemaakt.

De controle van het ingrijpen van het vangwiel op de lantaarn gebeurt bij voorkeur samen met het smeren van de hals en pen, aangezien de molenaar zich voor beide handelingen in de kap dient te begeven.

WELKE ELEMENTEN?

- vangwiel en voorwiel (staakmolen)
- spoorwiel
- bonkelaar of lantaarn
- varkens- of poppenwiel
- dollenwiel

WIE?

- molenaar
- molenbouwer

WAT VERMIJDEN? WAAROP LETTEN?

Vermijd!

- malen met uitgevallen kamsleutels

Let op!

- smeer niet met machinevet of reuzel
- zorg dat de velgen van de wielen elkaar niet raken
- de wielen zijn zo ontworpen dat de top van de kammen en de achterkant van de staven gelijklopen
- bij een pas gerestaureerde molen kan de eerste tijd gesmeerd worden met boenwas. De terpentijn die de boenwas vloeibaar houdt, zal de spiegel wat zacht maken waardoor een inlooperperiode ontstaat. Doe dit niet langer dan een jaar en in overleg met de molenbouwer

MEER INFO:

Verwante onderhoudsfiches:

- *oplijnen van de molenas*
- *smeren hout/hout*
- *smeren hout/metaal*
- *spieën en wiggen aanspannen*